

Kaupunginhallituksen lausunto tarkastuslautakunnan arviointikertomuksesta 2023

4.2. Tarkastuslautakunnan havainnot tavoitteiden toteutumisesta

1. YLEISET KONSERNITAVOITTEET:

Toimielimet ovat kaupunginhallitusta lukuun ottamatta tehneet ensimmäiset vuosikellot.

Kaupunginhallituksen vastaus:

Kaikille toimielimille, joille se on nähty tarkoituksenmukaiseksi, on laadittu ja käytössä vuosikello. Myös koko kaupunkia koordinoivaan talouden ja toiminnan suunnitteluun on oma vuosikello.

2. KIINTEISTÖYHTIÖT

Kiinteistöyhtiöiden käyttöaste: Tavoite: Kaupungin ja tytäryhtiöiden omistaminen vuokra-asuntojen käyttöaste on min. 95 %.

Ei toteutunut. Käyttöaste oli 80,41 %, joka johtuu käynnissä olevista linjasaneerauksista ja saneerauskohteiden asukkaille varatuista väistöasunnoista. Viimeiset käynnissä olevat saneeraukset valmistuvat 2023 vuoden loppuun mennessä, jolloin koko asuntokanta vapautuu jälleen vuokratyöhön. Lisäksi käyttöastetta alentaa Autotehtaan irtisanomiset.

Kiinteistö Oy Kulhankarin fuusioituminen Uudenkaupungin vuokrataloihin ei toteutunut tavoitteen mukaisesti vuoden 2023 aikana. Toteutuneet vuonna 2024.

Kiinteistö Oy Uudenkaupungin Vuokratalojen omistus selkiinnyttiin vuoden 2023 aikana fuusioimalla Kiinteistö Oy Sorvakko ja Kiinteistö Oy Käätjärvi Kiinteistö Oy Uudenkaupungin vuokrataloihin.

Kiinteistö Oy Uudenkaupungin Vuokratalojen kustannuksia saatiin pienennettyä järjestämällä sen organisaatio uudelleen. Yhtiölle palkattiin toimitusjohtaja, tekninen isännöitsijä sekä kiinteistösihteeri. Asukasneuvontaan palkattiin myös henkilö.

Vuokratalojen riskinä on mm. runsas vuokra-asuntojen tarjonta ja väestön vähentyminen. Haja-asutusalueilla olevien tilojen vaikea vuokraaminen. Riskinä on myös vuokranmaksukyvyn heikkeneminen ja siitä kertoo tämän hetken runsaat vuokrasaamiset. Talojen kertynyt korjausvelka on suuri riski.

Yhtiön lainoja ei ole korkosuojattu.

Kaupunginhallituksen vastaus:

Kiinteistö Oy Kulhankarin fuusioituminen on toteutunut 4 / 2024.

Erillisen korkosuojauksen puuttuminen tulee suhteuttaa lainasalkun erilaisiin korkoihin, osa lainoista on kiinteäkorkoisia ja konserninsisäisiä ja korkoriskiä tulee tarkastella suhteessa koko konsernin lainakannan rakenteeseen.

3. UUDENKAUPUNGIN SATAMA OY

Liikevaihto: Tavoite; Sataman liikevaihto on 3.297.000 €. Ei toteutunut. Liikevaihto vuonna oli 2023: 1.917. 000 €.

Liikevoitto: Tavoite: Sataman liikevoitto on 25 %. Ei toteutunut. Liikevoitto vuonna 2023: -30,7 6 %. Yhtiön toiminta oli tappiollista.

Kaupunginhallituksen vastaus:

Liikevaihdon lasku johtuu yksinomaan tavaraliikenteen laskusta. Kokonaisvolyymi laski 59 % vuodesta 2022. Tähän suurimpina vaikutuksina ovat valmiiden ajoneuvojen määrän lasku (-59,45 %) sekä traileriliikenteen määrän lasku (-70 %). Aluskäynnit vähenivät 49 %

Kuljetusten vähenemien selittyä Valmet Automotiven toiminnan vaihtelulla. Muiden asiakkaiden liikenteet pysyivät suurin piirtein samalla tasolla vuoteen 2022 nähden.

Huomioitavaa myös on, että poistot ovat liikevaihtoon nähden satamalla todella suuret (alalla yleistä). Poistot vuonna 2023: 1 263 976,41 €.

4. YARDIA OY

Yardia Oy:n sulautuminen Uudenkaupungin Satama Oy:n ei toteutunut alustavan suunnitelman mukaan vuonna 2023.

Onko Yardia Oy:n talous kunnossa? Onko vuokralaiset pysyviä? Riskinä on vuokralaisten pysyvyys ja lainojen maksukyvyyn turvaaminen.

Mikä on Yardia Oy:n omistamien kahden teollisuushallin kunnostamistarve? Hallit ovat vanhoja ja vaativat korjauksia.

Kaupunginhallituksen vastaus:

Yardian sulautumissuunnitelma on valmistunut ja toimenpiteisiin on ryhdytty. Kaupunginhallitus on antanut konserniohjauksen ja molempien osakeyhtiöiden hallitukset tulevat käsittelemään asiaa vielä tämän vuoden puolella. Se, että toimenpidettä ei tehty viime vuonna, ei ole mitenkään lisännyt kustannuksia tai muutenkaan vaikeuttanut edellä mainittujen osakeyhtiöiden toimintaa. Molemmat hallit ovat vuokrattuina. Kunnostamistarvetta on molemmissa halleissa ja kunnostussuunnitelmat on laadittu. Se milloin kunnostussuunnitelmia toteutetaan, on osittain vuokralaisista kiinni.

Missä kunnossa on Talttatie 3:n teollisuushalli? Entä vuokrausaste? Riittääkö vuokratulot käyttö- ja kunnostuskustannuksiin?

Kaupunginhallituksen vastaus:

Talttatie 3:n halli on pääasiassa kaupungin omassa käytössä. Tila tarvittiin, kun Suukarintien hallit purettiin. Kaupungin puistopuoli korjaa ja kunnostaa hallissa puistokalusteita keväällä ja varastoi talvella. Kulttuuritoimi, liikuntatoimi ja museo käyttävät hallia varastotilana ja myös kaupungin jouluvaloja säilytetään hallissa.

Tilaa on mietitty myös kaupungin korjaamon väistötilaksi ja varikko ottaa, nykyisten tilojen sisäilmaongelmien vuoksi, Talttatie 3:n tiloja käyttöönsä. Hallista on osa eriytetty moottoripyöräkerhon käyttöön, joka on omalla kustannuksellaan kunnostanut tiloja ja maksanut vuokraa 3 €/m². Kerhon vuokrasopimus on päättymässä, eikä sitä kaupungin omien tilatarpeiden vuoksi olla enää uusimassa.

Muita huomioita:

Uudenkaupungin kaupungin konserniin kuuluvien säätiöiden valvonta puutteellista. Isännöintiä on hoidettu huonosti, mm. vuoden 2022 tilinpäätökset käsittelemättä

säätiön hallituksessa vuoden 2023 aikana, koskee Kalannin Palvelukeskussäätiötä ja Uudenkaupungin Palvelutalossäätiötä (joka ei kuulu konserniin).

Onko kaupunginhallitus vastuussa hallituksen jäsenten valitsemisesta muutostilanteessa? Kalannin Palvelukeskussäätiön hallituksen jäsenyydestä pyysi eroa kaksi jäsentä tammikuussa 2023. Miksi kaupunginhallitus ei valinnut uusia jäseniä heidän tilallensa?

Kaupunginhallituksen vastaus:

Hallinnossa ollut haasteita viime kaudella, mutta nyt hallitukset ovat toimivia ja tekninen isännöinti on toiminut kuitenkin koko ajan hyvin. Kaupunginhallitus on valinnut uudet jäsenet 13.11. 2023 Kalannin Palvelukeskussäätiöön ja 29.1.2024 Uudenkaupungin palvelukotisäätiöön jäsenet. Isännöitsijää on huomautettu siitä, että vuosikokoukset ovat pitämättä.

5. KASVUN JA OPPIMISEN PALVELUT

Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääosin. Perusopetuksen kehittyvät kumppanuudet -painopisteen osalta palvelukeskuksen ja hyvinvointialueen yhdyspintatyö ei toiminut tavoitellusti.

Uudessakaupungissa aiemmin toteutetulla moniammatillisella oppilashuollon yhteistyöllä ja varhaisen puuttumisen mallilla saavutettiin erinomaisia tuloksia. Oppilashuollon siirryttyä Varhalle tämä toimintamalli valitettavasti päättyi. Erityisesti koulupsykologien ja koulukuraattorien palveluista on ollut suuri puute. Syksyllä 2023 julkaistun kouluterveyskyselyn tulokset ovat monin osin huolestuttavia.

Tilanteeseen on saatava parannus, mutta pelkästään kaupungin omin toimenpitein se ei onnistu.

Kaupunginhallituksen vastaus:

Uudenkaupungin opiskeluhuollon ja moniammatillisen yhteistyön palvelut ovat romahtaneet Varhan aloitettua toimintansa. Tilanteen paranemista ei ole edelleenkään nähtävissä. Henkilöstöpula on pahempi kuin aikaisemmin ja Varha ei pysty järjestämään edes lakisääteisiä opiskeluhuollon palveluita. Psykologipalvelut ovat edelleen hyvin niukkoja ja lisäksi Varha on vähentänyt kuraattoriressursseja aikaisemmasta. Tilanne ei ole parantunut lukuisista keskusteluista huolimatta.

Sote-uudistuksen jälkeen kasvun ja oppimisen palveluista kertyy 45 % kaupungin ulkoisesta toimintakatteesta. Esi- ja perusopetus sekä lukiokoulutus on toteutettu

kustannustehokkaasti koko maan keskiarvoa ja verrokkikuntia edullisemmin. Sen sijaan varhaiskasvatus on mainittuja verrokkeja kalliimpaa. Kustannukset lasta kohden nousivat 2023 edelleen selvästi, kahta päiväkotia lukuun ottamatta. Lisäksi päiväkotiyksiköiden välillä oli varsin suuria eroja lapsikohtaisissa kustannuksissa. Kalleimman ja edullisimman päiväkodin välinen ero oli 57 %.

Kaupunginhallituksen vastaus:

Uudessakaupungissa on tiheä päiväkotiverkko ja palveluja järjestetään myös kaukana keskustasta pienissä yksiköissä. Tämän vuoksi kiinteistö- ja palvelukustannukset kertautuvat ja yksiköiden sisäinen liikkumavara esim. sijaisjärjestelyjen osalta on kovin vähäinen. Uudessakaupungissa on kuitenkin valittu lähipäiväkodin ja pienten varhaiskasvatusyksiköiden strategia. Tämä osin myös sen vuoksi, koska kaupungin sisäistä joukkoliikennettä ei ole ja perheiden olisi vaikea viedä lapsia kaukana sijaitsevaan päiväkotiin.

Perhepäivähoito näyttäytyy v. 2021 (Laesterä) Uudessakaupungissa kalliina, kalliimpana kuin päiväkotitoiminta. Perhepäivähoitajia on v. 2024 aikana eläköitynyt kolme ja eläköityy vielä kaksi ensi kevääseen -25 mennessä. Ryhmissä ollut osin vajuusta ennen eläköitymistä, mikä nostanut kustannuksia. Vajaat (pienet) ryhmät ovat lapselle hyvä asia, mutta palvelun järjestäminen on silloin kallista.

Uudessakaupungissa on vuorohoidon tarvetta ”liian paljon, mutta kuitenkin liian vähän”. Vuorohoitoyksikössä saattaa olla paikalla yksi lapsi yhtä työntekijää kohden, mutta vuorohoitoa tarvitsevia lapsia on kuitenkin kokonaisuudessaan niin paljon, ettei palvelua voida järjestää ”silloin tällöin”, vaan tarvitaan oma yksikkö (vrt. Raumallakin on vain yksi vuoropäiväkoti, mutta se on yli tuplasti isompi, jolloin esim. yhden yövuorossa olevan työntekijän kustannukset jakautuvat useampaa lasta kohden).

Kustannusvertailuun saattaa vaikuttaa myös se, että kunnat päättävät varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kustannustenjaon käytännöistä itse. On mahdollista, että verrokkikuntien kustannustenjako poikkeaa Uudenkaupungin kustannustenjaosta. Uudenkaupungin varhaiskasvatuksen kustannukset ovat korkeampia, mutta esiopetuksen taas matalampia. On mahdollista, että kustannustenjaon muuttaminen tasaisi varhaiskasvatuksen kustannusten korkeutta ja esiopetuksen kustannusten mataluutta kumpaakin lähemmäs keskitasoa.

Kustannuksiin vaikuttaa myös se, että yksiköissä vaihtelee alle kolmevuotiaiden lasten määrä vs. yli kolmevuotiaiden lasten määrä. Lapsikohtaisiin kustannuksiin vaikuttaa huomattavasti se, onko yhtä työntekijää kohden 4 vai 7 lasta (lakisääteiset suhdeluvut).

Tehostetun ja erityisen tuen päätökset huomioidaan lapsiryhmän koossa, mikäli päiväkodissa ei ole ko. lasta varten avustajaa (varhaiskasvatuslaki § 35). Uudessakaupungissa kertoimet ovat käytössä 1.8.2024 alkaen (lautakunnan päätös 22.05.2024 § 35); tämä vaikuttaa jatkossa lapsikohtaisiin kustannuksiin eri yksiköissä eri verran, koska tuen tarpeiden määrä vaihtelee. Uudessakaupungissa on paljon vaativaakin tukea tarvitsevia lapsia (vrt. kaupungin huono-osaisuuskerroin), joten meillä on keskimääräistä suurempi tarve pienempiin ryhmiin, mikä lisää henkilöstön määrän tarvetta ja nostaa kustannuksia.

Yksiköiden eroavaisuuksia:

- Myllymäki: Vuorohoidon järjestäminen on kallista ja ”suhdanneherkkää”. Lisäksi myös 1-luokkalaisilla oikeus vuorohoitoon ja kustannukset kohdentuvat Myllymäen päiväkotiin.
- Aurinkolinna: Kiertävän lastenhoitajan palkka kohdentuu kokonaisuudessaan Aurinkolinnaan, mikä vääristää todellisuutta. Lisäksi Aurinkolinnassa on ollut vapaita paikkoja osan vuodesta. Toiminta päättyy suunnitellusti 31.5.2025.
- Kaunistranta: Kaunistrantaan on sijoitettu pienennetty lapsiryhmä erityisen tuen lapsia varten, myös perhepäivähoidon varahoitopaikat nostavat kustannuksia, koska henkilöstön ja lasten välinen suhdeluku on pienempi.
- Kalanti: Usean toimipisteen haasteet, esim. ei synergiaetua henkilöstön sijoittumisessa. V. 2022-23 erona yhden lapsiryhmän lisääminen (toukokuu - 22, Ukrainan sota) ja vähentäminen (kesäkuu -23).

Kalannin koulun korjauksiin, joiden tavoitteena oli jatkaa koulun käyttöikää viidellä vuodella, käytettiin 2023 vielä 1,8 miljoonaa euroa. Korjaukset valmistuivat, mutta oireilu korjatuissa tiloissa jatkui osin edelleen. Uudenkaupungin yhtenäiskoulu joutui edelleen toimimaan ahtaissa väistötiloissa. Wintterin rakentaminen ja varustelu eteni aikataulussa ja kustannusarviossa hyvin pysyen.

Kaupunginhallituksen vastaus:

Kalannin yläkoulun laajoissa sisäilmatutkimuksissa kuluvana keväänä ei ole havaittu yhtään haitallisten aineiden ylittäviä pitoisuuksia. Korjauksia voidaan siis pitää onnistuneina.

Opetuksessa olevien oppilaiden määrä laski edelleen. Pyhämaan koulun oppilasluku 22 läheni kriittistä 20:n rajaa. Osana kaupungin talouden sopeuttamista ehdittiin jo esittää Pyhämaan koulun lakkauttamista 1.8.2024 alkaen. Koululle päätettiin kuitenkin antaa kahden vuoden jatkoaika. Säästöjen saavuttamiseksi mm. leikattiin muissa kouluissa annettavan opetuksen määrää. Lakkautukseen palataan vuoden 2026 talousarvion yhteydessä, ellei koulun oppilasmäärä nouse pysyvästi yli 20:n. Oppilaskohtaiset kustannukset Pyhämaan koulussa ovat yli kaksinkertaiset

keskustan kouluihin verrattuna. Myös kiinteistö tarvitsee investointeja. Näin pienen kouluyksikön jatkuva ylläpito voidaan kyseenalaistaa kustannusten, koulujen oppilaiden tasapuolisen kohtelun ja opetuksen laadun näkökulmasta.

Kaupunginhallituksen vastaus:

Pyhämaan koulun osalta edetään valtuuston päätöksen mukaisesti.

Hakametsän koulussa muunkielisten oppilaiden määrä on kasvanut suureksi. Se on johtanut huolestuttavaan kehitykseen, jossa ns. kantasuomalaisten oppilaiden vanhempia on alkanut vaatia lastensa sijoittamista muihin kouluihin. Segregoitumiskehitys pitää pystyä katkaisemaan alkuunsa. Muutoin asukasrakenteen eriytyminen erityisesti Hakametsässä ja kaupungissa alkanut jengiytyminen uhkaavat johtaa ikäviin ja vaikeasti hallittaviin seurauksiin. Tämä kehityskulku täytyy pystyä pysäyttämään.

Kaupunginhallituksen vastaus:

Segregoitumiskehitykseen voi yrittää vaikuttaa ns. positiivisen diskriminaatio-ohjelman avulla. Positiivinen diskriminaatio tarkoittaa myönteistä erityiskohtelua ja tietyn ryhmän aseman ja olosuhteiden parantamista tavalla, joka vahvistaa tasa-arvon toteutumista. Positiivista diskriminaatio-ohjelmaa on pystytty toteuttamaan Hakametsässä lisäresurssimalla mm. S2-opetusta ELY:n rahoituksen turvin.

Opetuksen lisäksi harrastustoiminta on olennaista, kun tavoitellaan mahdollisimman hyvää integroitumista. Harrastustoimintaa järjestetään sekä koulun että Suomen harrastamisen mallin rahoituksen turvin, mutta maahanmuuttajaoppilaiden ja heidän perheidensä on havaittu tarvitsevat nykyistä vahvempaa ohjausta harrastuksiin hakeutumiseen ja harrastuksissa pysymiseen. Rahoitus ei toistaiseksi ole riittänyt esim. harrastusohjaajan resurssiin.

On tarpeen pohtia tulisiko Hakametsään laatia kasvun ja oppimisen sekä hyvinvointipalveluiden yhteistyönä positiivisen diskriminaation ohjelma ja kohdentaa valittuihin toimenpiteisiin resurssit.

Uusikaupunki on hakenut aktiivisesti hankerahoitusta opetukseen ja varhaiskasvatukseen. Siinä on onnistuttu kiitettävän hyvin. Vuonna 2023 oli käynnissä 18 hanketta, joista perusopetuksessa 11, varhaiskasvatuksessa 6 ja lukiossa 1 hanke. Rahoitusta on saatu valtiolta 1,5 miljoonaa euroa, omarahoitusosuuden ollessa 198 000 euroa, eli yhteensä 1,7 miljoonaa euroa. Tästä oli 1.9.2023 käytettävissä vielä 693 000 euroa.

Hankerahoituksella on kyetty toteuttamaan monia tärkeitä asioita, jotka muuten olisivat jääneet toteutumatta. Esimerkiksi ns. tasa-arvorahalla on parhaimmillaan kyetty palkkaamaan 3 opettajaa ja 5 lastenhoitajaa tai avustajaa varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. Rahoitus on kohdistettu erityisesti S2 -opetukseen. Valtion hankerahoituksen määrä laskee rajusti lähivuosina. Kaupunki joutuu jatkossa resursoimaan S2 -opetusta omin varoin.

6. YHTEISTYÖ VARHAN JA UGIN HYVINVOINTI- JA VAPAA-AIKAPALVELUJEN VÄLILLÄ

Sote-palvelujen Varhalle siirtymisen jälkeen ovat molemmat toimijat järjestäneet omilla tahoillaan mm. ehkäisevää päihdetyötä, maahanmuuttotyön koordinaatiota, liikenneturvallisuuustyötä, kuntouttavaa työtoimintaa, mielenterveyden edistämistä, väkivallan ehkäisyä. Näissä asioissa on toiminut lukuisia sekä Varhan että Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelujen vastuulla olevia työryhmiä. Yhteistyö on ollut hajanaista ja kokeilevaa. Työryhmien toiminnasta ja yhteistyöstä ei ole aktiivisesti raportoitu Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunnalle. Lautakunnan käsittelyssä on ollut Lausunto Varhalle alueellisesta hyvinvointisuunnitelmasta.

Yhteistyötä ja työryhmien toimintaa tulee selkeyttää ja asettaa realistiset tavoitteet. Yhteisiä rajapintoja pitää edelleen tarkastella ja sopia työnjaosta.

Kaupunginhallituksen vastaus:

Vuoden 2023 alusta Uudenkaupungin vaikuttamistoimielimien ja työryhmien "toiminta-alue" koskee kuntaa ja kunnan palveluita ja hyvinvointialueen vaikuttamistoimielimien "toiminta-alue" koskee pelastus- sekä sosiaali- ja terveystalveluita.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen perustaminen vaikutti myös Uuteenkaupunkiin monilla tavoilla. Uudessakaupungissa tulee jatkossakin tarkastella vaikuttamistoimielinten ja työryhmien toimintaa ja kehittämistä siten, että ne vastaavat aikaa soten irtaantumisen jälkeen. Ensimmäinen vuosi sote-uudistuksen jälkeen on ollut hieman hapuilevaa, mutta yhdyspintarakenteita ja yhteistyömuotoja on haettu aktiivisesti vuoden aikana. Uudenkaupungin kaupungin henkilöstö on ollut hyvin edustettuna Varhan perustamissa yhdyspintatyöryhmissä, ryhmiin on nimetty 10–12 kaupungin työntekijää. Uudenkaupungin kaupungin viranhaltijat ja kaupunginhallitus on myös vastannut useampaan tietopyyntöön tai antanut

lausuntoja liittyen valmisteluissa olleisiin hyvinvoinnin- ja terveyden edistämiseen liittyviin rakenteisiin tai ohjelmiin. Uudenkaupungin kaupunki osallistui myös ensimmäiseen VARHAN järjestämään alueelliseen hyvinvoinnin -ja terveyden edistämisen neuvotteluihin kahdeksan henkisellä delegaatiolla. Yhteisiä rajapintoja pitää edelleen tarkastella ja sopia työnjaosta.

Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunnalle pyritään aina tuottamaan kaikki asianmukainen ja tarpeellinen tieto kunnan ja Varhan yhteistyöstä, mutta tässä kuten kaikessa työssä on aina kehittämistä ja parannettavaa.

7. HYVINVOINTIRAPORTTI

Tarkastuslautakunta sai ajoissa tämän vuoden Hyvinvointiraportin tarkasteluun, toisin kuin viime vuonna. Kunnan lakisääteisenä tehtävänä on huolehtia asukkaiden hyvinvoinnista. Hyvinvointiraportissa ei ole huomioitu kaikkia väestö- ja ikäryhmiä. Miten kokevat muut kuin kouluikäiset oman hyvinvointinsa?

Ikäihmisten määrä on merkittävän suuri jo tälläkin hetkellä. Ei riitä, että mainitaan tilastotiedoissa, millä alueella ikäihmiset asuvat, erityisesti vanhemmat naiset. Raportissa tulee olla omat kokonaisuudet eri ikäryhmille.

Uudenkaupungin huono-osaisuusindeksi on Varsinais-Suomen korkeimpia ollen 105,7. Varsinais-Suomen indeksi on 89,6. Tämä aiheuttaa mm. lisääntyneitä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarvetta. Kouluterveyskyselyssä tuli esille koululaisten huomattavasti lisääntynyt sähkösavukkeiden käyttäminen ja kokeilu erityisesti 4.–5. luokkalaisilla. Huomioitava on myös, että heillä on kiusaamiskokemuksia enemmän kuin edellisessä kyselyssä v.2021. Myös 8.–9. luokkalaisten kiusaamiskokemukset ovat kasvu- suunnassa.

Erityinen huomio toimenpiteineen tulee kohdentaa huono-osaisuuden vähentämiseen kaikissa ikäryhmissä. Tärkeää on myös puuttuminen kouluikäisten kiusaamiskokemuksiin ja sähkösavukkeiden käyttöön.

HYTE-kertoimen hyödyntäminen jää hämärän peittoon. HYTE-kertoimen periaate ja tarkoitus on selvitettävä, erityisesti mitä HYTE-kerroin tarkoittaa Uudenkaupungin kannalta.

Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunnan tulee edelleen, kuten vuoden 2022 tarkastuskertomuksessa jo todettiin, hakea ja saada tietoa HYTE-kertoimesta ja -tavoitteista. Lisäksi lautakunnan pitäisi saada tietoa enemmän yhteistyöstä Varhan kanssa.

[Kaupunginhallituksen vastaus:](#)

Uudenkaupungin kaupungin hyvinvointiraportin vuotuista julkaisuajakohtaa ei ole tarkasti sovittu. Raportti pyritään tuottamaan valmiiksi siten, että se on arvioitavana ja annettu tiedoksi viimeistään kesäkuun valtuuston kokoukseen. Tarkastuslautakunta on esittänyt toiveen, että raportti olisi lautakunnalla arvioitavana toukokuun ensimmäisellä viikolla.

Hyvinvointiraportin valmistumiseen vaikuttaa monet tekijät, kuten se, miten edellisen vuoden tilastotiedot ja muut väestötiedot ovat saatavilla. Tiedot saattavat olla käytettävissä vasta maaliskuussa tai joissain tapauksissa vasta toukokuussa. Raportti ja sen sisältö käsitellään myös poikkihallinnollisessa UKIHYTE-ohjausryhmässä ennen sen toimielinkäsittelyä (hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta, kaupunginhallitus ja valtuusto) Näistä seikoista johtuen raportin valmistuminen huhtikuussa ei aina ole realistista eikä mahdollista. Vuosiraporttien lisäksi kerran valtuustokaudessa tehdään laaja hyvinvointikertomus, joka käsittelee koko nelivuotiskautta ja tämän raportin valmisteluun tarvitaan vielä enemmän aikaa kuin vuotuisen hyvinvointiraportin valmisteluun.

Kunnan lakisääteinen velvoite on siis tuottaa laaja hyvinvointikertomus kerran neljässä vuodessa sekä tuottaa selkeä hyvinvointisuunnitelma. Hyvinvointikertomuksessa tulee käsitellä laajasti, mutta tiivistetysti eri ikäisten kuntalaisten hyvinvoinnin tilaa. Laajan hyvinvointikertomuksen tuottamaa tietoa, kansallisia ja alueellisia sekä paikallista hyvinvointitietoa hyödyntämällä tuotetaan kaupungin oma hyvinvointisuunnitelma, jonka tavoitteiden ja painopisteiden tulee heijastella alueen asukkaiden tarpeita. (Hyvinvointitieto)

Osana tätä hyvinvointikertomustyötä kunnan pitää raportoida kerran vuodessa hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta valtuustolle. Tätä raporttia kutsutaan Uudessakaupungissa hyvinvointiraportiksi.

Hyvinvointiraportti käsittelee hyvinvointisuunnitelman ohjelmatyön toteumista, jota toteutetaan valittujen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteiden mukaisesti. (Hyvinvointisuunnitelma) Painopisteiden mukainen ohjelmatyö on rakennettu siten, että sen tavoitteiden asettelussa on myös huomioitu kaupungin strategia ja sen toteutuminen. Voimassa olevan hyvinvointisuunnitelman strategisessa ohjelmatyössä on esimerkiksi määritelty seuraavat asiat/ohjelmat: ravitsemussuunnitelma, kulttuurihyvinvoinnin menetelmien hyödyntäminen kokeilevassa työssä, liikuntaolosuhteiden kehittäminen ja ehkäisevän päihdetyön menetelmien kehittäminen. Kaikkien näiden ohjelmien alla on huomioitu eri ikäiset kuntalaiset (lapset ja nuoret, työikäiset ja ikäihmiset).

Uudenkaupungin kaupunki on sitoutunut tekemään vähintään kerran valtuustokaudessa asukaskyselyn/kuntalaiskyselyn, jossa on laadullisesti kattava otos eri ikäisistä kuntalaisista ja jonka tuloksia voidaan hyödyntää niin strategiatyössä kuin hyvinvointikertomustyössä.

Vuotuisessa hyvinvointikertomuksessa jaetaan raportointijakson aikana julkaistua uutta tietoa väestön hyvinvoinnin tilasta kunnassa sekä hyvinvointityön edistymisestä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtiosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen (THL)

Hyte-työn onnistumisen mukainen korvaus maksetaan ensi kertaa kunnille vuonna 2024 ja 2025. Korvauksen suuruus määräytyy 21 indikaattorin perusteella, joilla kunnan onnistumista hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä on arvioitu. Arvio perustuu aina edellisen kahden vuoden aikana tehtyyn työhön kunnassa. Joidenkin indikaattorien osalta tietoa kerätään kerran kolmessa vuodessa.

Hyte-kertoimen mukaiset maksut tulevat ensi kertaa kuntiin vuonna 2024 ja niistä raportoidaan laajassa hyvinvointikertomuksessa 2021-2024.

Hyvinvointi - ja vapaa-aikalautakunnalle pyritään aina tuottamaan kaikki asianmukainen ja tarpeellinen tieto kunnan ja Varhan yhteistyöstä, mutta tässä kuten kaikessa työssä on aina kehittämistä ja parannettavaa.

8. HYVINVOINTI JA VAPAA-AIKAPALVELUJEN ARVIOINTIA

Kulttuurikeskus Crusellin Crusell-salissa pidettiin kulttuuripalvelujen järjestämänä monia erilaisia konsertteja ja esityksiä. Valtakunnallisesti tunnettujen ja suosittujen artistien konsertteihin tuli yleisöä kauempaakin ja ne olivat loppuunmyytyjä. Suosittuja olivat myös neljästi vuodessa järjestettävät Uki Open Stage -lava on vapaa -tilaisuudet. Vakka-Suomen musiikkiopisto piti lukuisia ilmaisia, osin varsin korkeatasoisia oppilaskonsertteja, näiden yleisömäärät olivat valitettavan alhaisia. Tiedottamisen lisääminen ja kohdentaminen oikeille kanaville saattaisi lisätä kiinnostusta ja yleisömäärää. Ukrainan kansallispäivänä kulttuuripalvelujen yhdessä ukrainalaisten kanssa järjestämän näyttävän ja erittäin korkeatasoisen konsertin yleisössä oli paljon ukrainalaisia, mutta uusikaupunkilaistenkin olisi toivonut tulevan paikalle. Toivottavasti konsertti saa jatkoa ja lisää mainontaa, jotta yleisö löytää tilaisuuden. Kulttuuriluotsipalvelu on tärkeä palvelu niille, jotka eivät muuten lähtisi tilaisuuksiin tai löydä mieluista toimintaa tai harrastusta. Tarvetta ja käyttäjiä on ollut Crusellin alakerrassa käyttöön otetulla erityisesti nuorille tarkoitetulla bänditilalla, joka tarjoaa ilmaisen harjoittelutilan soittamiseen ja äänentoistolaitteineen. Crusellin Liljelund-halli ja Kalannin kirjaston Raimon kammari ovat erinomaisia, ilmaisia näyttelytiloja, molemmissa oli tasokkaita ja

monipuolisia näyttelyjä vuoden aikana. Kirjaston remontin vuoksi keskikaupungilta puuttuu näyttelytila.

Onnistunut tapahtuma oli perinteinen Lasten kuu marraskuu, jolloin järjestettiin maksuttomia esityksiä koulupäivien aikana varhaiskasvatus- ja koululaisryhmille ja koko perheen tapahtumia myös iltaisin ja viikonloppuisin eri puolilla kaupunkia. Hehku-karnevaalistakin alkaa tulla perinne ja se sai paljon kaupunkilaisia liikkeelle.

Wahlbergin museotalo tarjoaa monipuolisia palveluja niin kaupunkilaisille kuin muillekin Uudenkaupungin historiasta kiinnostuneille. Seinätön museo mahdollistaa tutustumisen kaupunkiin mobiilisovellusreittejä käyttäen. Museo järjesti myös suosittuja pakopelejä. Museossa toteutettiin monipuolinen kuvin, tekstein ja visuaalisin keinoin toteutettu ansiokas näyttely "Merikapteenien kahdeksan tarinaa", joka esitteli Uudenkaupungin merenkulun historiaa purjelaivakaudella henkilötarinoitten kautta.

Kaupunginkirjaston tarjoamat palvelut ovat edelleen olleet rajalliset kirjastoremontin pitkittymisen vuoksi. Kirjasto on toiminut väistötiloissa kohta neljä vuotta. Kirjaston peruskorjaus on edennyt sisätiloihin ja toteutetaan perinnerakentamisen arvoja kunnioittaen, jotta historiallisesti arvokkaan talon henki säilyy. Peruskorjaus valmistuu tammikuussa 2025.

Vakka-Suomen kansalaisopiston kurssi-, luento-, opintopiiri- ja näyttelytarjonta Uudessakaupungissa on runsasta, monipuolista, laadukasta ja suuren osallistujamäärän saavuttavaa. Syyslukukauden 2023 ohjelmassa oli yli 160 kurssia tms. Kurssitarjonta tavoittaa täällä poikkeuksellisen hyvin myös lapset ja nuoret, erityisesti kuvataidekoulu, tanssi ja baletti. Varttuneen väestön keskuudessa esimerkiksi erilaiset kädentaitojen kurssit ja historialuennot ovat hyvin suosittuja. Monelle ikääntyneelle kurssit tarjoavat ainoat viikottaiset sosiaaliset kontaktit. Nuorehko aikuisväestö tavoitetaan huonommin, heidän elämäntilanteestaan johtuen. Maahanmuuttajien suomen kielen opetuksessa opistolla on merkittävä rooli.

Kaupungin rahoitusosuus Vakka-opistolle on pysynyt euromääräisesti vakaana, 158 00 € vuonna 2023. Kustannusten nousu vaikuttaa kuitenkin suoraan vähentävästi Uudessakaupungissa toteutuvan opetuksen määrään.

Kaupunginhallituksen vastaus:

Crusellin ja kaupungin kulttuuritarjonnasta pyritään viestimään kohdennetusti eri yleisöille sosiaalisen median kanavilla ja toisaalta keskitetysti kaupungin uusien verkkosivujen ja erityisesti kaupungin tapahtumakalenterin kautta. Kaupunki myös lisäsi omiin avustusohjeisiin ehdon, että kulttuuritapahtumaan avustusta saavan tahon tulee ilmoittaa tapahtumasta kaupungin tapahtumakalenterissa. Yleisömäärä kaupungin järjestämissä tai yhteistyötahojen kanssa järjestetyissä tapahtumissa on kehittynyt hyvin positiivisesti vuoden 2023 aikana. Tapahtumista viestiminen ja niiden markkinointi on kokonaisuutenaan sellaisia alueita, joissa meillä on aina kehitettävää.

Pääkirjaston remontin on arvioitu valmistuvan maaliskuussa 2025.

9. KAUPUNGIN HENKILÖSTÖ

Uudenkaupungin kaupungin palveluksessa olevan varsinaisen henkilöstön määrä vuonna 2023 oli 467 henkilöä. Henkilöstön määrä väheni noin puolella koska he 1.1. 2023 siirtyivät liikkeen luovutuksella Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle (VARHA). Kaupungin palveluksessa oli vuoden lopussa määräaikaiset mukaan lukien 601 työntekijää (v. 2022 1159). Henkilöstön keski-ikä oli 48,4 vuotta (v. 2022 46,9 v). Henkilökunnasta 79 % oli naisia ja 21 % miehiä.

Positiivisina asioina ja strategian tavoitteet toteutuivat:

Sairauspoissaolojen määrä on vähentynyt. Sairauspoissaoloja oli keskimäärin 12,2 pv/henkilö (v. 2022 19,7 ja v. 2021 15,7). Samoin tapaturmien määrä on vähentynyt 46 %. Lisäksi vaka- via tapaturmia oli huomattavasti vähemmän.

Lähtövaihtuvuus väheni merkittävästi edellisen vuoden tasosta, lähtövaihtuvuus on ollut 6,6

%, (v.2022 13,83 % ja v.2021 9,81 %), paitsi hallinto- ja elinvoimapalveluissa jopa 24,5 %, ilman eläköitymistä 14,3 %.

Kaupungin työterveyshuolto on siirtynyt Mehiläinen Oy:lle, ja toimintamalli on siirtynyt entistä enemmän varhaiseen puuttumiseen.

Perehdyttämiseen on otettu käyttöön sähköinen perehdytysohjelma Intro. Miten Intron perehdytyksen onnistumista seurataan?

Osaamisen lisääminen ja tietojen päivittäminen on positiivista.

Kaupunginhallituksen vastaus:

Intron perehdytysten seuranta tehdään sekä henkilöstöpalveluissa että niillä palvelualueilla, missä perehdytyksiä on käynnistetty. Käynnistetyt, keskeneräiset ja suoritettut perehdytykset näkyvät järjestelmässä selkeästi ja perehdyttäjät saavat muistutukset keskeneräisistä tai myöhässä olevista tehtävistä sähköpostitse.

Negatiivisina huomioina:

Henkilöstömenot ylittivät vajaalla 0,2 miljoonalla eurolla, 0,6 %:lla. Määräaikaisten palvelusuhteiden osuus henkilöstöstä oli n. 22 %. Eniten määräaikaisia palvelusuhteita oli kasvun ja oppimisen palveluissa.

Vanhuuseläkkeelle jäi v. 2023 yhteensä 12 henkilöä. Vuosina 2024–2026 on vakinaisesta henkilöstöstä jäämässä vanhuuseläkkeelle arviolta 54 henkilöä.

Uudenkaupungin kaupungin strategisena tavoitteena on olla houkutteleva työpaikka. Kaupungissa käynnistyi syksyllä 2023 talouden sopeuttamisohjelma ja koko henkilöstöä koskevat yt-neuvottelut, jonka johdosta oli rekrytointikielto.

Kaupunginhallituksen vastaus:

Kunta-alan virka- ja työehtosopimusten sopimusratkaisu sisälsi useita palkkoja korottavia eriä sopimuskauden aikana. Lopullinen, ns. perälautaratkaisu, syntyi keväällä 2023 korottaen aiemmin sovittua ja budjetoitua yleiskorotusta ja paikallista järjestelyerää sekä vuonna 2023 maksettua kertapalkkion määrää.

Talouden sopeuttamisohjelma ja koko henkilöstöä koskevat yhteistoimintaneuvottelut eittämättä vaikuttavat työn vetovoimaan. Työpaikan houkuttelevuutta pyritään strategian mukaisesti kasvattamaan monin eri keinoin myös vaikeina talouden aikoina.

10. YÖLLISEN AJOKIELLON ARVIOINTI

Uudenkaupungin keskustassa on pitkään koettu ongelmia yöaikaisesta melusta ja liikennehäiriöistä, joita aiheuttavat erityisesti nuoret mopoilla ja mopoautoilla. Kesällä 2023 kaupunki kokeili ajokieltoa L-luokan ajoneuvoille klo 22–06 välisenä aikana 1.6.-30.9. Ajokiellon tarkoituksena oli vähentää häiriökäyttäytymistä ja melua.

Ajokiellon aikana asetettiin liikennemerkit, mutta niissä mainittiin myös traktorit, mikä ei vastannut alkuperäistä päätöstä. Lisäksi liikennemerkkeihin lisätty "tonteille ajo sallittu" -lisäkilpi teki valvonnasta haastavaa ja aiheutti epäselvyyksiä ajokiellon kattavuudesta. Poliisi ei raportoinut yhtään sakotustapausta kiellon aikana.

Vaikka asukkaat kokivat melun vähentyneen keskustassa, ajokielto ei ratkaissut ongelmaa kokonaisvaltaisesti, vaan siirsi sen keskustan ulkopuolelle.

Häiriökäyttäytyminen keskittyi muun muassa Vakka-Suomen kadulle, S-kaupan parkkipaikalle, Santtion venerantaan, Hakametsän koulun ympäristöön ja Suukariin. Tämä johti myös liikenteen rajoittamiseen S-kaupan lähistöllä yöaikaan.

Ajokiellon tarpeellisuutta voi arvioida suhteessa Tieliikennelain 54 §:ään, joka kieltää tarpeettoman ja häiritsevän ajon kaikilla ajoneuvoilla. Tämän perusteella ajokielto oli turha ja aiheutti ylimääräisiä haittoja, kuten mainevahinkoja ja vastakkainasettelua nuorten ja aikuisten välillä.

Alkuvuodelle 2024 oli suunniteltu palautetilaisuus, joka kokoaisi yhteen kaikki sidosryhmät, kuten poliisin, nuorisovaltuuston, nuoret, yrittäjät ja keskustan taloyhtiöiden edustajat. Tavoitteena oli tarjota foorumi avoimelle keskustelulle ja näkemysten jakamiselle. Tilaisuutta ei ole järjestetty talven aikana, mikä on jättänyt avoimeksi tärkeän keskustelukanavan.

Kaupunginhallitus ei ole käsitellyt asiaa uudelleen vuonna 2024. Sen tulisi arvioida kokeilun vaikutuksia ja asukkaiden sekä yrittäjien palautteita ennen jatkotoimenpiteiden päättämistä. Lisäksi olisi hyödyllistä selvittää, miten vastaavia ongelmia on ratkaistu muissa Suomen kunnissa, jotta löydettäisiin kestäviä ratkaisuja Uudenkaupungin liikenneongelmiin.

Kaupunginhallituksen vastaus:

Kaupunki on syksyllä 2023 kysynyt alueen asukkailta, yrityksiltä, nuorisolta sekä poliisilta miten ajokielto koettiin. Tulokset raportoitiin kokouksessa 03.06.2024, jossa kaupunginhallitus päätti jatkosta. Kaupunkisuunnittelu on yhdessä hyvinvointipalveluiden kanssa pitänyt myös tilaisuuden 29.05.2024 Crusellissa, jonne oli kutsuttu kaikki nuoret ja heidän huoltajansa. Paikalla oli myös poliisi ja liikenneturvan edustaja. Valitettavasti osallistuminen oli huono ja nuoret puuttuivat tilaisuudesta.

Ajokiellon tarpeellisuutta arvioitiin kaupunginhallituksen kokouksessa palautteiden perusteella ja hallitus päätti, että ajokielto asetetaan joka vuosi. Lisäksi päätettiin kehittää aloitejärjestelmä, jossa kannustetaan ja kerätään nuorilta kehitysehdotuksia häiritsevän ajon lopettamiseksi.